

Tempi passati

Tátrai Vilmos 85 éves

– 1912. október 7-én született Tátrai Vilmos hegedűművész, a Budapesti Hangversenyzenekar (ma Magyar Állami Hangversenyzenekar) alapító tagja és koncertmestere, a Tátrai Vonósnégyes és a Magyar Kamarazenekar megalapítója, 1965 óta a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola professzora –

Tátrai Vilmos, Koródi András, David Ojsztrah

1. Egy hosszú pálya rövid története

– Ha valaki közel nyolc évtizedet tölt el a pódiumon, nemcsak életrajzi, de szinte történelmi emlékekkel kell, hogy rendelkezék. Hogyan kezdődött és alakult a pályája a tanulóévektől a zenekari játékon át a Tátrai Vonósnégyesig, a Magyar Kamarazenekariig, illetve a zeneakadémiai professzorságig?

– Igazság szerint már sokat és sok helyen volt alkalmam nyilatkozni ezekről a dolgokról, de talán vannak olyan mozzanatok, amik kimaradtak az eddigi nyilatkozatokból.

A történet hatéves koromban kezdődött. Apám döntött úgy, hogy hegedűt ad a kezembe. Ő maga kezdett tanítani, majd a MÁVAG Zeneiskolába kerültem, egy nagyon jó tanárhoz. Féléves tanulás után léptem először pódiumra. Ez egy nevezetes alkalom volt – természetesen nem az én fellépésem miatt. A Magyar Királyi Vas- és Acélgyár címből éppen kihúzták a „Királyi” szót; akkor volt

1919. Gyermekfejjel nagyon nagy sikerem volt és a tanárom biztatott: menjek ki és adjak ráadást. Nekem, féléves tanulás után még nem volt repertoárom, így a Bloch iskola soron következő darabját játszottam, ami történetesen a Himnusz volt. Nem értettem, hogy miért könnyezik a közönség...

Szerettem hegedülni, jól éreztem magam, rendszeresen szerepeltem és viszonylag fiatalon át kellett élnem az első „defektet” is. 15 éves voltam, a pubertás kor közepén, és a színpadra menve azt is elfelejtettem, milyen hangon kezdődik a darab. Tanárom megnyugtatóan, hogy ez a legrutinosabb előadókkal is előfordul; fogtam tehát a kottát és abból játszottam. Több ilyenre nem is emlékszem, holott nagyon sokat szerepeltem.

– Abban az időszakban, a világháború, a kommiun és a gazdasági válság idején külön szerencse kellett ahhoz, hogy anyagilag is győzzék a taníttatását.

– A gazdasági válság idején már nem győzték. Katonazenekarban játszottam, Fricsay keze alá kerültem. Vasárnap reggel 8-kor volt mise, 11-kor örségváltás és 2-től éjfélig a Kamaramozi. Mindez nagyon fárasztó volt, de nagyon sokat nyújtott zeneileg. Hiába hiszik ugyanis, hogy ez egy katonabanda volt; az operaházi zenekar mellett ez volt akkoriban az egyetlen szimfonikus zenekar, amely szerepelt Budapesten. Fricsay Richard repertoárja több, mint hatszáz műből állt. Nagy wágneriánus volt, Sevčiknél tanult hegedülni... Gál Jóska kollegámmal rendszeresen jártunk a lakására, így tőle közvetlenül ismertem meg a Sevčik-módszert. Sevčik azért tönkretett néhány generációt – ez olyan, mint a gyógyszer. Néhány szem gyógyít, a túlادagolás már méreg. Nem lehet reggeltől estig tulinizni!

– Ennyire jó lett a kapcsolat ebben a mégiscsak katonai jellegű viszonyban?

– Igen, holott eleinte nehezteltem Fricsayra. Más katonazenekarokban elképzelhetetlen lett volna, amit ő tett – azonnal odaültetett Sándor János (az Operaház későbbi koncertmestere) mellé koncertmesternek. Sándor Jánosra mindig áldóan emlékezem, mert sokat segített, rengeteg tanácsot adott. Mindig jó volt velem, még akkor is, amikor újoncként, a legérzékenyebb pubertás idején, kellemetlen dolgok történhettek egy katonazenekarban. Igaz, Fricsay nem engedte a szadizmusnak.

Mindig is büszkén vállaltam ezeket az éveket, még akkor is, amikor kollégák rácsodálkoztak katonazenekari múltamra. Annál is inkább, mivel a zeneirodalom jelentős részét ott ismertem meg. Biztos kenyér volt abban az időben, amikor hatalmas gyárak álltak le évente akár több hónapra is. Így pedig meg tudtam keresni a pénzt egy régi olasz hegedűre is, mégpedig igen jó zenei közegben.

2. A Mester és hangszerei

– Milyen volt ez a hangszer?

– Nagyon szép, de kicsi hangú hegedű volt. Amikor koncertmester lettem és sokszor kellett szólót játszani, ez a hangvolumen már nem volt elég. Akkor vettem egy francia (breton) hegedűt, aminek nagy volt ugyan a hangja, de olyan trombitaszerű volt, nem volt elég érzékeny. Ezen már sokkal hatásosabban szólaltak meg a nagyobb szólók. Dolgozott akkoriban a Reményinél egy hangszerész, a Friers, az övé most az egyik legrangosabb New York-i műhely – tőle vettem a jelenlegi hegedűmet. Ez érzékenyebb, elég erős hangú tiroli hegedű – biztos másoknak is tetszik a hangja, hiszen a legtöbb kritika megemlíti, milyen jó hegedűn játszom. Megvan rajta az E húrtól a G húrig szükséges kolorit, lehet dinamikát játszani rajta – mindezt már több, mint 200 lemez is bizonyítja –

Fricsayval később is megmaradt a kapcsolata?

– Szakmailag feltétlenül, hiszen nagyon képzett muzsikos és jó karmester volt. Nyugdíjazása után még bennünket is vezényelt a Budapesti hangversenyzenekarral. Volt néhány különleges mozdulata – életem 234 személyes karmester-benyomása alapján nyugodtan kijelenthetem, hogy jól vezényelt.

Azért is szükség van komoly szakmai tekintélyre, mert minden zenekar tele van „rebellisekkel”. Lázadoznak a muzsikosok, hogy valaki egyáltalán vezényli őket. Ahhoz tehát, hogy ezen egy karmester felülkerekedjék, technikailag, zeneileg és szellemileg bizony nagyon magas szinten kell állnia.

Ilyenkor mindig eszembe jut, hogy minden karmesternek, még a legjobbnak is, szüksége van kontrollra. Aki nem bíráltatja magát, az elfajul. A fiataloknak különösen oda kellene erre figyelni. Én egyedül a Ferencsiket láttam annak idején, aki bent ült az összes nagy karmester próbáján. Nem véletlen, hogy sok „zseniális” karmesterből semmi sem lett – nézni és hallani kell, hogy mit csinál a másik.

– Volt-e még az életében ilyen meghatározó pedagógus – muzsikos egyéniség?

– Az egyik Kresz Géza volt, akihez nagyon sokat jártam és tőle nagyon sokat tanultam. Gyakran brácsáztam is nála és át is akart engem „téríteni”. Azt mondta, hogy olyan hegedűs, amilyen én vagyok, van még jó néhány, de olyan brácsás, amilyen én lehetnék, nincs több. Én azonban konok voltam, és maradtam a hegedűnél.

– Fantasztikus írott és képi archívuma van – saját maga is készített képeket. Mikor kezdett el fényképezni?

– Egészen fiatal koromban. Ahogy az első katonazenészi keresetemből hegedűt vásároltam magamnak, a második „adag” összegyűjtött pénzemből fényképezőgépet. Máig azt szoktam mondani, hogy a foglalkozásom fotós, a hobbym az, hogy muzsikos vagyok.

3. Alkonyi gondolatok

– Nem gondolt arra, hogy publikálja a többségnek már történelmi időket idéző felvételeket, kritikákat?

– De, most családi segítséggel tervezek egy kiállítást a 76 albumban lévő

anyagból és szeretném – ugyancsak családi összefogással – megjelentetni önéletrajzomat.

– Ennek biztos óriási sikere lesz, hiszen kevesen mondhatják el magukról, hogy annyi világhírű, korszakos jelentőségű muzsikussal álltak napi kapcsolatban, mint éppen Ön. Külön öröm, hogy ilyen vitalitással dolgozik ma is.

– Most, 85 évesen is egészséges vagyok és vannak családi hangversenyeink, amin szerepelgetek. Felsülni nem lehet, hiszen ha csak egyetlen egyszer is felsül egy művész, azonnal abba kell hagynia. Többnyire templomokban játszunk, színes műsorokat, hiszen drága unokám már az Operaház tagja (Fülöp Zsuzsanna – szerk.), édesapja is operaénekes (Fülöp Attila – szerk.).

Van azonban két nagyon rossz tapasztalás az öregségben – ezek nekem is újak, hiszen még nem voltam öreg. Az egyik az, hogy szinte mindenki meghalt az ismerősök közül, akiket szerettem. Igaz, ők általában idősebbek voltak nálam. A másik pedig az, hogy a hivatal és a közvélemény is azt hiszi, hogy munkaképtelen vagyok. Múltkorában is az egyik templomi hangverseny után odajött a Liszt Ferenc Kamarazenekarban játszó egyik kolléga és könnyes szemmel így szólt: „Tanár úr, hihetetlen, hogy ilyen szépen hegedül és nem engedik a dobogóra”. Mindig eszembe jut Kellér Dezső, akinek egyszer valaki azt mondta a FÉSZEK Klubban, hogy az öregségben sok szép is van. Kellér csak

ennyit válaszolt: „Mondjon legalább egyet”.

Én nem lelem honomat a hazában. Érzelmileg legjobban ez a mélységes etikai züllés terhel meg, amely az egész társadalomban megfigyelhető. Ennek megállításához évtizedek kellenek.

4. A Mester és tanítványai

– Legtöbbjükre büszke vagyok és nagyon örülök, hogy olyan életkörülményeket tudtak teremteni maguknak, amilyenről itthon álmodni se mertek volna. Annak is örülök, hogy alig van olyan, akinek fejébe szállt volna a dicsőség. Akad ilyen, de valóban csak elvétve.

– Tartja a kapcsolatot volt tanítványokkal?

– A legtöbbjükkel igen; írnak, telefonálnak, találkozzatok velük. Igazán hűségesek.

– A tanítás során volt olyan, hogy irányította a növendékeit aszerint, kinek milyen jellegű munkát (zenekari állást, tanítást vagy mást) talált „testreszabottabbnak”?

– Nem avatkoztam bele ezekbe a dolgokba és ha valaki tanácsért hozzám is fordult, mindig azt válaszoltam, hogy sorskérdésekben én nem tudok tanácsot adni. Tudja, ez úgy van, mint a lányokkal: lehet szép, lehet csinos, de amíg alaposan ki nem ismeri az ember, nem ítéltet véglegesen. Ki tudja, néhány év múlva milyenek lesznek az érzelmei, hogyan változnak meg?

Egyik leghűbb növendékem egyébként éppen Andrassy Pál, a Rádiózene-

A mester és tanítványai

kar koncertmestere, de még a leggyengébb is operaházi tag, ami annak idején azért nagy tisztesség volt.

5. Morális válság

– Valóban ennyire nem lenne rang napaság az Operazenekarban játszani?

– Nem erről van szó. Akkoriban az „első vonalban” az volt az egyetlen nagy szimfonikus zenekar (no meg a tagjaiból alakult Filharmóniai Társaság Zenekara). Utána alakítottuk meg az ÁHZ elődjét, a Budapesti Hangversenyzenekart. Most már hat-hét nagy szimfonikus zenekar van a fővárosban és ehhez szervezték még a Fesztiválzenekart – ezt egyébként a mai napig nem értem. Hiá-

kivétel közé tartozott, akit azért megbecsültek itthon is. Saját személyén is érezte ezt a – sajnos tényleg jellemző – megkülönböztetést?

– Nagyon sokszor még akkor is, amikor látszólag minden rendben volt. Másfél évtizeden át tanítottunk például Zempléni Kornél kollégámmal a nyári Bartók Szemináriumokon. Akkor hagytuk abba, amikor világossá vált: aki diszsidált és hazajött tanítani, luxus lakosztályt, és a miénknél háromszor annyi fizetést kapott. Amikor abbahagytuk, a kutyája sem törődött velünk.

– Ön nem járt külföldre tanítani?

– Voltam vendégprofesszor Caracásban és Assisiben – ez utóbbi tíz évig tar-

tabb volt, még arra is bízott, hogy alakítsam újra meg a Kamarazenekart. Ez már azonban tíz éve megszűnt.

Nem gondoltam volna egyébként, hogy az igazi veszteség éppen a rendszerváltás után ér. Megszűntek azok a dolgok is, amelyek jók voltak; törődtek a művészettel, virágzott a zeneélet. Igaz, hogy eleinte szinte teljesen, később részben a politika határozta meg a zenészek, a zenekarok életét is. Igaz, hogy állandó csatározást kellett folytatni elvakult funkcionáriusokkal, kerékkötő tisztviselőkkel. Lehet, hogy hiányzott a nagy sztárok jelenléte, de őket rádióban, hanglemezen meg lehetett hallgatni. A zenei élet azonban olyan pezsgő, viruló volt, mint még soha – én már a régebbit is elég jól ismertem. Most mintha ébredne, csak most már anyagilag nem győzik az emberek. Erre szoktuk mondani azt a bölcsességet, hogy aki meg tudja fizetni, az nem megy el, aki meg el szeretne menni, annak nincs pénze.

6. Szomorú veszteséglista

– Mi az, ami ebből a sok negatív élményből a legjobban fáj Önnek?

– Életem legfőbb vesztesége a Magyar Kamarazenekar. Születésének ötlete 1955-re tehető, amikor az olasz követség kérésére egy Corelli-estet adtunk, kamarazsámolyban. Mindannyian csodálkoztunk, hogy milyen jó érzés volt ebben a formában együttműködni. 1956 után összegyűltek azon, akik nem mentek külföldre. Némi vívódás után elhatároztuk, hogy kamarazenekart csinálunk a magunk örömére. A bemutatkozó hangversenyen minden szám után ráadást kellett játszunk. Még ma is hihetetlennek tűnik ez a siker, pedig aztán volt még részünk benne. Nyugat-Németországban nem akartak hinni a fülüknek – valaki például úgy vélekedett, hogy egy szocialista drillről lehet csak szó, csak így lehet ilyen pontos az együttes.

A harmincéves jubileumi hangversenyen (1987-ben), teltház as ováció után közölték velem, hogy nincs több koncert. Az „illetékes”, az akkori igazgató, Rátky elvtárs szerint én már eleget fitogtattam magam és eleget úsztam a dicsőségben. Tény, hogy mindig frenetikus sikerünk volt, de ezt a megfogalmazást és indokot mégis ostobának tartottam. Mindaddig sikerült kivédeni minden intrikát. Még a leginkább tárgyilagosnak tűnő érvet is,

Flesch verseny London 1976. július

ba van ott a hatalom, az etikát én képviselem. Mert ha a budapesti közönség úgy nyilatkozik, hogy neki még egy zenekar kell, az más dolog. De annak a hatnak sincs igazán mozgáster! Ebben a dologban megint az munkált, hogy valaki elment, aztán hazajött és azonnal glóriát raktak a fejére. Az itthoni muzsikusok nálunk nagyon elátkozott emberek. Ma már inkább komikusnak érzem azt az esetet, amikor Angliából telefonált egy lord, hogy nagy örömére sikerült megvennie az utolsó lemezemet is. „Önre otthon biztos nagyon büszkék” – mondta befejezésül.

– Az ember azt gondolná, Ön a kevés

tott, nagyon jó volt, de a helyi pártok torzsalkodása végett vetett az ottani munkának.

– Ön nemzetközileg nagyom ismert és elismert muzsikus. Bizonyára számos versenyen is járt hivatalos minőségben.

– 36 nemzetközi versenyen zsűriztem – ezért is hihetetlen, hogy például a mostani Szigeti Versenyre meg sem hívtak.

– Készül-e a hazai muzsikus társadalom valamilyen születésnapi megemlékezéssel?

– Szenthelyi Miklós jóvoltából igen. A Nemzeti Filharmónia előző vezetése elzárkózott ettől; a mostani vezető nyitot-

amely szerint azért káros a Magyar Kamarazenekar működése, mert gyengíti a Magyar Állami Hangversenyzenekar ténykedését. Ezt az indoklást ugyanis egyik kollégánk egyetlen mondattal cáfolta meg: két napja egy Bruckner szimfóniát játszott a zenekar, amihez köztudottan nagy létszám szükséges. Közülünk egyetlen muzsikust sem vettek igénybe ehhez, pedig mindannyian itthon voltunk. Ettől kezdve békén is hagytak minket, egészen az ominózus jubileumi hangversenyig.

Ha megmaradt volna a Kamarazenekar, ma nem lennének ilyen súlyos anyagi gondjaim, hiszen ma már mindent lehet – utazni, koncertezni, felvételeket készíteni. Érvényesíteni lehetne a jogdíjakat. Annak idején, 1952-ben, amikor a Beethoven-Ehrungon Berlinben jártam és még szabadon át lehetett menni a nyugati városrészbe, meglátogattam az akkor már ott élő Fricsay Ferencet. Rögön ott akart tartani és csak ámult, amikor én nem mutattam erre hajlandóságot. Ő már akkor megmondta, hogy kvartet-vezéssel nem lehet pénzt keresni.

– A „békén hagyás” azt is jelentette, hogy a zenekar szabadon koncertezhetett itthon és külföldön – már amennyire ezt az akkori körülmények lehetővé tették?

– Nem egészen. Csak a Filharmónia részéről tapasztalhattunk pozitív megnyilvánulásokat. A Minisztérium végig akadályozta a munkát, utazásainkat. Sajátos módon – számos meghívás ellenére – nem jutottunk el az Egyesült Államokba és több rangos meghívás sem jutott el hozzánk.

– Ez a negatív megkülönböztetés csak a Magyar Kamarazenekart érintette, vagy a Tátrai Vonósnégyest is?

– Érintette a kvartettet is, pedig igazán nem volt szégyenkezni valónk. Egyszer (valamikor 1956 után) Rózsa Miklós hívott fel, a magyar származású, híres zeneszerző. „Uram, itt ülök London legnagyobb hanglemezz üzletében és hallgatom az Önök legújabb Telefunken lemezeit. Én még ilyen Beethoven vonósnégyest nem hallottam. Miért nem jönnek koncertezni? Most már lehet utazni!” Nem akarom hosszan ecsetelni, de felvette a kapcsolatot az egyik legnagyobb Los Angeles-i impresszárióval, akivel végül a Hivatal hiúsította meg a tárgyalásomat. Mászt segítettek ki helyettünk. Ha mégis eljutottam valahová, mindig jelteni kellett előtte, ki marad itthon a családból. Ez is hiányzik az életemből: családostul világot látni.

7. Persona non grata (?)

– Szabad tehát azt feltételezni, hogy mindez nem is annyira az együtteseznek, hanem az Ön személyének szólt?

– Kénytelen vagyok ezt feltételezni, annál is inkább, mert 1956-ban én benne voltam a Forradalmi Bizottságban.

– Érdekes, hogy nem büntették meg még jobban.

– Valóban, sokakat le is tartóztattak. Járdányi Pált és engem állítólag Kodály mentett meg a súlyosabb következményektől. Pedig megpróbáltunk kitartani az utolsó pillanattig. Elutasítottuk az ösz-

szes parlamenti delegációt, amely a Parlamentből érkezett. Végül megjelent egy szovjet tank a FÉSZEK Klubnál, ahol a Forradalmi Bizottság működött. És ekkor éltem át életem egyik legnagyobb csalódását: a túloldalról két kollégám in-tett. Odamentünk és azt mondta egyikük, hogy „Vili, ti hazaárulók vagytok”. Minden tisztelem és szeretetem ellenére ezt kikértem magamnak és attól kezdve nem álltam velük szóba.

Emiatt estünk el nagyon sok úttól annak ellenére, hogy mind a kvartettel, mind a kamarazenekarral óriási sikereket arattunk. És azok, akik mindezt megtették, most kapitalista impresszáriók és milliomosként élnek. Ezt nehéz megemészteni; annál is inkább, mert nekem 1956-ban eszembe sem jutott, hogy bárkin is bosszút álljak.

– Volt valamilyen hivatalos státusza a Magyar Kamarazenekarnak?

– Nem, soha. Fennállásunk 10. évfordulóján minimális havi fizetést kértem, de az volt a válasz, hogy Magyarország nem bír el két kamarazenekart. Most van vagy húsz.

– Nem is bírja el az ország, ezért aztán mindenki úgy „kavar” magának, ahogy tud.

– Sajnos ez a helyes kifejezés: kavarnak. Pedig annak idején a mai szóval élve piaci helyzetben is megálltuk volna a helyünket, olyan sikereink voltak, olyan kritikákat kaptunk. Több ezer dokumentumom van erről itthon, a fiókjaimban. Ebben is meglehetősen eltértek a hazai

A Tátrai vonósnégyes

ugyanis időről-időre tájékoztatták a zenekritikusokat, kiről lehet jót és kiről szabad csak rosszat írni. Voltak, akik nem törtek be: Breuer János, Meixner Mihály például szuverének igyekeztek maradni. Molnár Antal próbált segíteni, amikor azt javasolta, hogy jelenjenek meg itthon is részletek a magyar művészek külföldi kritikáiból. Először Pándi Marianne jelentetett meg ilyeneket a Filharmónia Műsorfüzetekben, az ismertető szövegekben.

Pedig jól kezdődtek a kritikák. A háború után Szervánszky Endre írásai jelentek meg a Szabad Népből, a Paraszt-párt lapjába Járdányi Pál írt, Az újságba Péterfi Pista bácsi, a Népszabadságba pedig Jemnitz Sándor.

– *Ez igazán jeles generáció volt!*

– Igen, ráadásul minden hangverseny-ről megjelent négy-öt kritika. Aztán a minisztériumban megjelent Barnáné és megszűntek a kritikák. Szokásom szerint nem hagytam annyiban, felkerestem a hölgyet és próbáltam megértetni vele, hogy nem a muzsikusoknak van szükségük a kritikákra. „Csak” Szigetire és Dohnányira tudtam hivatkozni, akik maguk is úgy tartották, hogy a muzsikusoknak nincs szükségük kritikákra, ők nem azokból, hanem más muzsikusoktól tanulnak. Azt a választ kaptam, hogy csak marxista kritikusok szerepelhetnek a magyar zeneéletben és szándékuk szerint fel is nevelnek egy ilyen generációt. Ezt az átképzést szolgálták a már említett tájékoztatók is.

Én sajnos a kegyvesztettek közé tartoztam. A sors fintora, hogy ma már semmilyen zenekritika sincs a napilap-

okban. Az sem vigasztal, hogy olvasott napilap úgynevezett zenekritikusát már perelik a kollégák, miután kiderült, hogy az illető még a kottát sem ismeri, de megengedhetlen hangon ítélik meg mások felett. Mindez természetesen nemcsak az illetőre nézve lesújtó, de az olvasókra is, akik ahelyett, hogy elutasítanák az ilyen botrányhősöket, elolvassák, esetleg igénylik írásait. Ez azért más, vagy másnak kellene lenni, mint annak idején az amerikai színésznők esetében, akiknek – bevallásuk szerint – mindegy volt, hogy mit írnak róluk, csak szerepeljenek a sajtóban.

Káros dolog, hogy amikor amúgy is kevés érdeklődés tapasztalható például kormányzati részről is a zene iránt, akkor a muzsikán csak gúnyolódó, azt nem komolyan vevő írásokat olvashatnak az emberek. Talán érthető, hogy nem vagyok jó lelkiállapotban.

– *Számomra csodálatos, hogy ilyen higgadtan tud minderről beszélni.*

– Iszonyúan sokat dolgoztunk és ittmaradtunk.

– *Nem gondolja, hogy jobb lett volna külföldön boldogulnia?*

– Nem, bár most már néha elgondolodom azon, mi lett volna, ha kimegyek. Bízottak mindig a tanítványaim, akik közül nagyon sokan külföldön telepedtek le és koncertmesterek, professzorok, összehasonlíthatatlanul jobb anyagi körülmények között, mint amilyenben én valaha is éltem. Én mindig azzal érveltem, hogy nem mehetek, hiszen ez a hazám, itt kell teljesíteni a kötelességemet. Bennem ugyan szemernyi magyar vér sincs, de mégis végzetesen magyar vagyok. És

úgy olvastam a Blöch metodikában, hogy a tanítás leghatékonyabb eszköze a példaadás. Nem szabadna így mellőzni azokat, akik hűek maradtak.

8. Isten és istenek

Néha elgondolodom azon a bibliai kifejezésen, hogy Isten a maga képére teremtetted az embert. Én mindent elhiszek Istennek, ezt az egyet azonban nem. Ez csak akkor lehetne igaz, ha Isten is ilyen lenne – de ez meg nem lehet. Úgy vagyok, mint Móra Téli istenében a kis parasztfiú.

– *Olyan világos képekben fejezi ki magát – szabad az embernek azt gondolnia, hogy különösen vonzódik Mozarthoz?*

– Valóban nagyon vonzódok hozzá, hiszen ennyire eszköztelenül senki ilyen tisztán, senki ilyen ezerszínűen nem fejezte ki magát. Néha egy Mozart-téma első négy taktusa gyökeresen különbözik a következő négytől – sajnos ezt sokan csak ledarálják, összemoszák. Nem tudják, hogy mennyi elképesztő fordulat, érzelmi változás van egy-egy dallamban és ha ezt nem adják vissza, ez a zene csupán gyerekes marad.

Másik kedvencem Haydn – rá Waldbauer hívta fel a figyelmem. És most, hogy megint ennyit játszom templomban, az jut eszembe, hogy azért mégiscsak vannak istenek, elképzelhető a politeizmus. Bach-zenéről jut eszembe: féltelmetes, hogy valaki polifóniában ilyen subjektív tudjon lenni. És élmény a hangszerek királya alatt ülni, kezemben a hangszerek királynőjével.

Tóth Anna

Hangszerkereskedelmi és szolgáltató Kft.

1077 Budapest,
Dohány u. 86.
Tél./fax:
142-3623

Nyitva:
hétfő-péntek
9.30-tól
18.00 óráig

**Új és használt hangszerek vétele, eladása,
igazságügyi szakértő véleményezése, szakbecslése.**

Vonós, pengetős hangszerek készítése, javítása.

**Alkatrészek, tartozékok, kiegészítők forgalmazása:
húrok, vonók, tokok, huzatok, állványok stb.**